

รายงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ

โครงการบ่มเพาะยุวทูตต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตง ร่วมมือสืบสาน
งานสิ่งแวดล้อมชุมชน : ลดภาวะโลกร้อนด้วยกระบวนการขยะเหลือศูนย์เพื่อการ
อนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองอุตะเถา

โดย

นายอนันต์ วรรณสมาน และคณะ

www.SongkhlaLake.com

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำคลองอุตะเถา
คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตหาดใหญ่

ปี 2554

คำนำ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เรื่อง บ่มเพาะเยาวชนผู้ด้อยโอกาสด้านจิตสาธารณะ อบต.พะตง ร่วมมือสืบสานงานสิ่งแวดล้อมชุมชน:ลดภาวะโลกร้อนด้วยกระบวนการขยะเหลือศูนย์ เพื่อการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา การดำเนินงานเน้นการพัฒนาองค์กรในท้องถิ่น โรงเรียน และชุมชนมาร่วมกันทำงานแบบมีส่วนร่วมเพื่อร่วมกันสร้างสุขภาวะ

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยต้องขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ช่วยให้การดำเนินโครงการสำเร็จไปได้ด้วยดี และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการดำเนินโครงการจะพลังขับเคลื่อนในการทำงานสร้างสุขภาวะให้กับสังคม โรงเรียนและชุมชน เพื่อเป็นการสืบสานงานพัฒนาสุขภาวะชุมชนอย่างยั่งยืน

คณะผู้วิจัย

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
www.SongkhlaLake.com

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทที่ ๑ บทนำ	๑
บทที่ ๒ เอกสาร	๓
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการ	๒๓
บทที่ ๔ ผลการดำเนินการ	๒๔
บทที่ ๕ สรุปและอภิปรายผล	๕๐
บรรณานุกรม	๕๑
ภาคผนวก	๕๒
คณะทำงาน	

คู่มือสำนักทะเลสาบสงขลา

www.SongkhlaLake.com

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การพัฒนาองค์กรในท้องถิ่นให้มาร่วมกันทำงานแบบมีส่วนร่วมเป็นแนวทางที่มีทั้งความยากและความง่ายอยู่ภายในตัว กล่าวคือ หลายภาคส่วนอยากเห็นบรรยากาศการทำงานร่วม แต่ยังไม่ถึงการปฏิบัติมากนัก มีเพียงบางเทศบาลเท่านั้นที่สามารถดำเนินการไปล่วงหน้า

กิจกรรมต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตง ร่วมสืบสานงานสิ่งแวดล้อมชุมชนจึงเป็นเสมือนก้าวที่ประสานใจพวกเราชาวเครือข่ายเยาวชนของโรงเรียนในเขตตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีหัวใจตรงกัน มาร่วมกันทำงานให้กับสังคม โรงเรียนและชุมชน เพื่อสร้างสุขภาวะ เราทุกคนจะได้นำเอาบทบาทที่ดีที่มีต่อสังคมร่วมร้อยรัดให้รวมเป็นหนึ่งเดียวจะได้เป็นพลังขับเคลื่อนในการทำงานสร้างสุขภาวะให้กับสังคมโรงเรียนที่สัมพันธ์กับสังคมชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสืบสานงานพัฒนาสุขภาวะชุมชนอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

- 1) ฝึกกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตง มาร่วมทำงานเชิงสังคม ทางด้านการรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชนแบบมีส่วนร่วม
- 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิดและทักษะปฏิบัติในการสร้างงานของเยาวชนต้นกล้าจิตสาธารณะอบต.พะตง ที่ต้องการกระทำกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ออกสู่สายตาสังคมโรงเรียนและชุมชนต่างๆ ในเขตองค์การบริหารตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
- 3) ขยายเครือข่ายเยาวชนต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตง ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน ให้มาร่วมรักษาสิ่งแวดล้อมชุมชนเพื่อนำพาสังคมไปสู่ “สุขภาวะ”

เป้าหมาย

1. เชิงปริมาณ
  - สร้างและขยายเครือข่ายเยาวชนต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตง จำนวน 30 คน
2. เชิงคุณภาพ
  - สร้างงานของเครือข่ายเยาวชนต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตง ด้วยกิจกรรมที่หลากหลายโดยรวมเอาศาสตร์ต่างๆ ที่ทุกคนมีประสบการณ์มาทำงานแบบร่วมด้วยช่วยกันในชุมชนทั้งใน และนอกเขตเทศบาลตำบลพะตง
  - สร้างเครือข่ายเยาวชน “หมอดิน” เพื่อติดตามเฝ้าระวังการใช้สารเคมีของภาคเกษตรกรรมในพื้นที่
  - ขยายผลงานการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำคลองสาขาของกลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา ด้วยการตรวจวัด

คุณภาพ น้ำทาง ฟิสิกส์ เคมี และชีววิทยาให้กับโรงเรียนเครือข่าย

- ขยายผลการคัดแยกขยะมาทำน้ำหมักชีวภาพ เพื่อใช้ในการบำบัดน้ำเสียครัวเรือน
- เป็นการสร้างโอกาสให้เยาวชนต้นกล้าจิตสาธารณะ อบรม.พะตง ได้ดำเนินการจัดการ

สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและในชุมชน เกิดการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงกิจกรรมจากในห้องเรียน ออกสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ในระดับตนเอง ระดับกลุ่ม และระดับสังคม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ยูวทูตต้นกล้าจิตสาธารณะ อบรม.พะตง สามารถค้นหาศักยภาพของตนเอง เพื่อนำไปสู่ทางเลือก การดำเนินชีวิตที่เหมาะสม
2. เป็นการสร้างโอกาสให้ยูวทูตต้นกล้าจิตสาธารณะ อบรม.พะตง เกิดการรวมกลุ่มและเชื่อมโยง กิจกรรมจากในห้องเรียนออกสู่สังคมใน โรงเรียนและชุมชนในลักษณะเครือข่ายเยาวชนเพื่อให้เกิดการ พัฒนาอย่างสร้างสรรค์ในระดับตนเอง ระดับกลุ่มและระดับสังคม
3. สังคมรักษ์สิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนและชุมชนสามารถขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะที่คำนึงถึงการ ทำงานแบบมีส่วนร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรมด้วยนวัตกรรม “ขยะเหลือศูนย์”
4. เยาวชนนักอนุรักษ์มีกระบวนการสร้างเครือข่ายกันเอง เพื่อช่วยกันพัฒนาและฟื้นฟูงาน สิ่งแวดล้อม ใน โรงเรียนและชุมชนให้มีบรรยากาศที่ปราศจากขยะจนสามารถ ไปสู่ นวัตกรรม “ขยะเหลือ ศูนย์” ของ อบรม.พะตงอย่างยั่งยืน

www.SongkhlaLake.com

วิธีดำเนินการ

การดำเนินงานต่างๆของโครงการบ่มเพาะยุวทูตต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตง ร่วมมือสืบสานงานสิ่งแวดล้อมชุมชน:ลดภาวะโลกร้อนด้วยกระบวนการขยะเหลือศูนย์ เพื่อการอนุรักษ์ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา มีดังนี้

วิธีดำเนินการ

กิจกรรม	วัน/เดือน/ปี	ผู้รับผิดชอบ
ชั้นวางแผน		
1. ประชุมวางแผนพัฒนาโครงการ	มิ.ย. 2554	เครือข่ายรักษ์คลองอู่ตะเภา
2. ประสานผู้เกี่ยวข้อง	มิ.ย. 2554	ทีมงานสวนสาหร่ายน้ำ
3. เตรียมจัดหา/ซื้อวัสดุ	มิ.ย. 2554	
4. เตรียมออกแบบสอบถามเพื่อใช้เคาะประตูบ้านของชุมชน	มิ.ย. 2554	
ชั้นดำเนินการ		
1. กิจกรรมสัมมนายุวทูตต้นกล้าจิต-สาธารณะ อบต.พะตง จาก โรงเรียนและจากชุมชน	ก.ค. 2554	เครือข่ายรักษ์คลองอู่ตะเภา ทีมงานสวนสาหร่ายน้ำ
2. กิจกรรมค่ายครอบครัวต้นกล้าฯ ร่วมใจทำ อบต.พะตงให้น่าอยู่	ก.ค. 2554	เครือข่ายรักษ์คลองอู่ตะเภา
3. กิจกรรมยุวทูตต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตงออก เคาะประตูบ้าน	มิ.ย. -ส.ค. 2554	ทีมงานสวนสาหร่ายน้ำ ทีมงานทุกคน
4. กิจกรรมรายการวิทยุ “เวลาธรรมชาติกับยุวทูตต้นกล้าจิตสาธารณะอบต.พะตง”	สัปดาห์ละครั้ง ตลอด	ทีมงานประชาสัมพันธ์ต้นกล้าฯ
5. กิจกรรมผลิตสื่อมัลติมีเดีย“ยุวทูตต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตงร่วมสืบสานงานสิ่งแวดล้อมชุมชน”	โครงการ ส.ค. 2554	ทีมงานประชาสัมพันธ์ต้นกล้าฯ ทีมเยาวชนผลิตสื่อลุ่มน้ำทะเลสาบ
6. กิจกรรมถอดบทเรียนเครือข่ายยุวทูตต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตง		กลุ่มครูแกนนำต้นกล้า อบต.พะตง
ชั้นสรุปผล		
1. รวบรวมและประเมินผลกิจกรรม	มิ.ย.-ส.ค. 2554	ทีมประเมินผลต้นกล้า อบต.พะตง
2. สรุปรายงานผู้เกี่ยวข้อง	ก.ย. 2554	ทีมกองเลขานุการต้นกล้า อบต.พะตง

		ตง

งบประมาณ

รายการ	รายละเอียด	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
1.กิจกรรมสัมมนาเยาวชนทูตต้นกล้า จิตสาธารณะ อบต.พะตง จาก โรงเรียนและจากชุมชน (1 วัน)	-อาหารกลางวัน 30x 50	1,500	สถานที่ พ.ป.ค. /อบต.พะตง
	-อาหารว่าง 30x20x2 มือ	1,200	
	-ค่าประสานงาน	500	
	-ค่าเอกสารการประชุม	500	
	-ค่าป้ายโครงการ	500	
2.กิจกรรมค่ายครอบครัวเยาวชน ต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตง ร่วมใจทำพะตงให้น่าอยู่ (1 วัน)	- อาหารค่าย 60 x 50 x 1 มือ	3,000	สถานที่ พ.ป.ค. /อบต.พะตง
	- อาหารว่างน้ำดื่ม 60x 20x 2 มือ	2,400	
	- ค่าเดินทาง 60 x 100 บาท	6,000	
	- ค่าแผ่นป้ายครอบครัวจิตอาสา (30หลัง x 200บาท)	6,000	
3.กิจกรรมเยาวชนทูตต้นกล้าฯเกาะ ประตูป้าน (3 เดือน : มี.ย.-ส.ค. 2554)	- ค่าตอบแทนเยาวชนทูตต้นกล้า	6,000	อบต.พะตง
	2,000 บาท/เดือน	1,000	
	- ค่าเอกสาร		
4.กิจกรรมรายการวิทยุ “เวลา हरร ษากับเยาวชนทูตต้นกล้าจิต สาธารณะอบต.พะตง”	- ค่าตอบแทนต้นกล้าผู้จัด รายการ (4 ครั้ง x 2 คน x 100 บาท)	800	เสียงตามสาย อบต.พะตง โรงเรียนเครือข่าย
5.กิจกรรมผลิตสื่อมัลติมีเดีย ทูตต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต. พะตง	- ค่าตอบแทนต้นกล้าผู้จัดทำ สื่อมัลติมีเดีย(2,500x2 คน)	5,000	ทีมผลิตสื่อรักกลุ่ม น้ำทะเลสาบ
6.กิจกรรมสรุปถอดบทเรียน เครือข่ายเยาวชนทูตต้นกล้าจิต สาธารณะ อบต.พะตง	- อาหารค่าย 60 x 50 x 1 มือ	3,000	สวนสายน้ำ
	- อาหารว่างน้ำดื่ม 60x20x 2 มือ	3,600	
	- ค่าเดินทาง 60x100	6,000	
	- ค่าประสานงาน	500	
	- ค่าเอกสาร	500	
7.การจัดทำเอกสารสรุปรายงาน	- ค่าจัดทำเล่มรายงาน	2,000	

โครงการ จำนวน 4 เล่ม			
	รวมเงินทั้งหมด	50,000	

หมายเหตุ ขอถ่ายทุกรายการ

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
www.SongkhlaLake.com

บทที่ 4

สรุปผลการดำเนินการ

ผลการจัดกิจกรรม

ที่	กิจกรรม/โครงการ	การดำเนินการ/สถานที่	เป้าหมาย	ลักษณะกิจกรรม	ผลที่ได้รับ
1	กิจกรรมปลูกป่า : คืนต้นไม้ให้ป่าและ ทำฝายชะลอน้ำ	วันที่ 6 กันยายน 2554 บริเวณแนวเขตบึงกรุก ทำลายป่า หมู่ที่ 5 บ้านทุ่ง จิ่ง	- ครู/นักเรียนโรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2 จำนวน 200 คน - ครู/นักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งจิ่ง จำนวน 15 คน -ครู/นักเรียน โรงเรียนบ้านควนเนียง จำนวน 15 คน -ครู/นักเรียน โรงเรียนบ้านทุ่งปรือพิทยาคม 80 จำนวน 15 คน - โรงงานภาคเอกชน จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ บริษัท เซฟสกิน คอเปอร์เรชั่น (ประเทศไทย) จำกัด บริษัทพานเนลพลัส จำกัด และบริษัท สยามเซมเพอร์เมด จำกัด - กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พนักงาน อบต. สมาชิก อบต. และคณะผู้บริหาร -รา ฆฎกรบ้านทุ่งจิ่ง จำนวน 200 คน	- ปลูกป่าจำนวน 1,500 ต้น บริเวณแนวเขตบึงกรุก ทำลายป่า หมู่ที่ 5 บ้านทุ่ง จิ่ง - ทำฝายชะลอน้ำ 2 จุด บริเวณแนวเขตบึงกรุก ทำลายป่า หมู่ที่ 5 บ้านทุ่ง จิ่ง	- ยาวทูตต้นกล้าจิตสาธารณะ อบต.พะตง ค้นหาศักยภาพของตนเอง เพื่อนำไปสู่ ทางเลือกการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม - สังคมรักสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียน และ ชุมชนสามารถขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ ที่คำนึงถึงการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่าง เป็นรูปธรรมด้วยนวัตกรรม “ ขยะเหลือศูนย์ ” -เยาวชนนักอนุรักษ์มีกระบวนการสร้าง เครือข่ายกันเอง เพื่อช่วยกันพัฒนาและฟื้นฟู งานสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียน และชุมชนให้มี บรรยากาศที่ปราศจากขยะ จนสามารถ นำไปสู่นวัตกรรม “ ขยะเหลือศูนย์ ” ของ อบตพะตงอย่างยั่งยืน

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

www.SongkhlaLake.com

ภาคผนวก

รูปภาพประกอบการดำเนินกิจกรรมปลูกป่า : คั้นต้นไม้ให้ป่าและทำฝายชะลอน้ำ

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

www.SongkhlaLake.com

คณะทำงาน

ผู้รับผิดชอบโครงการ นายอนันต์ วรรณสมาน อบต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
เครือข่ายต้นกล้าเพื่อการอนุรักษ์คลองอู่ตะเภา โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัย 2
จังหวัดสงขลา
สวนสายน้ำ บ้านทุ่งจิ่ง ต.พะตง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

คณะทำงานจากศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

ประธานศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา ผศ.ดร.โรจน์จรรย์ย์ ด่านสวัสดิ์

นักวิจัยร่วม นางสาวกมลรัตน์ มุกดา

นางจิตนพา วุ่นบัว

นางเบญจวรรณ ธีระกุล

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

www.SongkhlaLake.com